

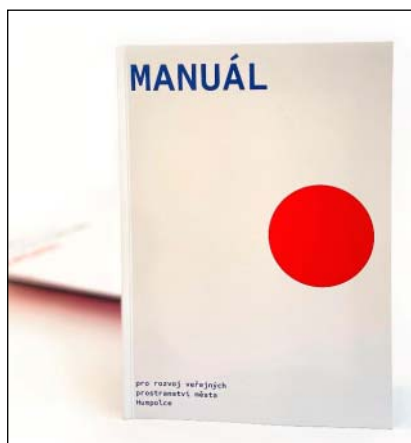
MANUÁL PRO ROZVOJ VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ MĚSTA HUMPOLCE

Luděk Rýzner, Martina Váňová

Ke vzniku humpoleckého manuálu vedla poměrně dlouhá cesta, ve které i nadále pokračujeme jednáními s vedením města. Manuál samotný jsme koncipovali jako dokument zcela zaměřený na město Humpolec a jeho jedinečný veřejný prostor. Věnujeme se v něm jak základním otázkám kvality veřejného prostoru, tak i komplexnějšímu uchopení jeho vytváření, vzájemným souvislostem všech prvků a atributů, které jej utvářejí, a koncepci jeho rozvoje a směřování. Dokument je rozčleněn na čtyři samostatné publikace podle objemu a charakteru informací.

Politické pozadí snahy o pořízení manuálu

Město Humpolec se částečně v posledních letech v přístupu k utváření společného veřejného prostoru posunulo a v roce 2018 zřídilo Komisi pro architekturu a urbanismus (KAU). Ta má za úkol vyjadřovat se ke stavebním záměrům ve městě, a tím zaručit úroveň jejich kvality. Komise je zřízena radou města a její názor je doporučující pro vyjádření Odboru místního hospodářství, který postoj komise propisuje do svých stanovisek. Teprve tím se stává názor komise vymahatelným. Z povahy tohoto orgánu bohužel vychází, že pořízení dokumentu s návodem na zacházení s veřejným prostorem může nejvýše doporučit a iniciovat, pokyn však bude muset vycházet od vedení města.

I v rámci komise byl ohledně naléhavosti potřeby takového dokumentu rozkol, což částečně souvisí s jejím složením – neskládá se pouze z části odborné, ale také z části politické. I zde se tedy promítnul pohled vedení města, které nemělo zájem v aktuálním volebním období dokument zabývající se veřej-

ným prostorem pořizovat. V průběhu několika let jsme učinili několik pokusů o iniciaci tohoto podkladu. Ani Komisi pro architekturu a urbanismus se ale nepodařilo věc posunout.

Rozhodli jsme se tedy věci uchopit do vlastních rukou. Záměrem bylo vytvoření komplexního materiálu, který by sloužil k široké diskusi a který by následně mohl být použit v rámci celkového procesu jako podklad pro zadání oficiálního dokumentu a prezentovat jeho přínosnost. Činnost byla z větší části na bázi aktivistického přístupu.

Dne 22. 11. 2021 jsme po dokončení materiálu předali vedení města oficiální žádost o pořízení manuálu pro Humpolec, společně s námi zhotoveným draftem a zkompletovanými postřehy, podněty a komentáři laické i odborné veřejnosti, která byla námi masivně oslovena a požádána o názor. Komisi, jejíž členem je i místostarosta, byl manuál představen 26. 11. 2021.

Na reakci doposud čekáme a věříme, že se setkáme s pozitivní odezvou a věci se posunou směrem k pořízení manuálu.

Vznik draftu manuálu

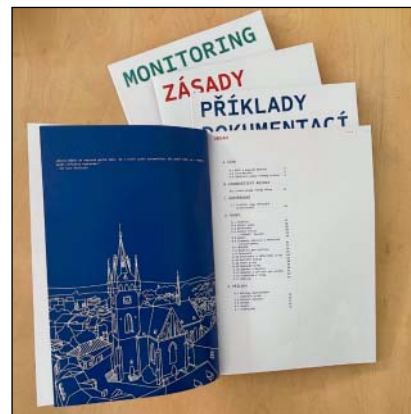
Myšlenka na humpolecký manuál se začala rodit již před několika lety a byla částečně podnícena Manuálem tvorby veřejných prostranství zpracovaným pražským Institutem plánování a rozvoje hl. města Prahy (IPR). V té době jsme pracovali na větší úpravě centrálního prostoru v Humpolci. I díky tomu jsme spatřili obrovský potenciál a zároveň i absenci tohoto materiálu. Již tehdy jsme také vyvolali jednání s ve-

dením města se snahou přesvědčit vedení o potřebnosti takového materiálu i pro naše město.

Na začátku naší práce byla rešerše zahrnující manuály vytvořené pro obdobné použití ve městech různých velikostí a s různými prioritami. Měli jsme k dispozici manuál zpracovaný pro již zmiňovanou Prahu, který už z principu svým rozsahem dalece přesahoval měřítko našeho města. Další inspirací pro nás byl manuál liberecký, karlovarský, manuál pro Pustevny a Radhošť či manuál Žďáru nad Sázavou. Některé z nich nám byly úctyhodnou předlohou, na některých jsme zase spatřovali chyby, kterým jsme se snažili v naší práci vyvarovat.

Bylo nám od začátku jasné, že chceme, aby vznikl podklad, který bude opravdu autenticky spjatý s naším městem, a nepůjde pouze o překlopení obecných pravidel použitelných napříč veřejným prostorem.

Ještě před začátkem prací bylo třeba zodpovědět si, alespoň částečně, několik základních otázek.

Dokument je zaměřený na veřejný prostor Humpolce a jeho specifika

Je manuál pro naše město potřebný?

Dnes a denně se setkáváme s lidmi, kteří nás přesvědčují, že tato práce je tak trochu boj s větrnými mlýny. Ptali jsme se tedy lidí, kteří tvrdí, že tuto tematiku nijak nevnímají. Dotaz byl jednoduchý: „Která část města je jim nejpříjemnější?“ Jednoznačně označovali za příjemné právě ty části, jejichž řešení odpovídá námi popisovaným principům. Jak bychom to tedy mohli považovat za zbytečné?

Může manuál skutečně přispět ke zlepšení práce s veřejným prostorem? Nejsou věci v tomto materiálu již obsaženy v územním nebo strategickém plánu?

Manuál se zaměřuje na popis jevů mnohem většího detailu než územní či strategický plán, což jsme měli celou dobu na paměti. Naopak se výše jmenované dokumenty vzájemně doplňují a bez rámce těchto dokumentů by snaha o vytvoření kvalitního a smysluplného prostředí mohla být zcela zmařena.

Co nás vedlo k vytvoření manuálu

Manuál je dokument, jenž by měl výrazně přispět k dosažení vyšší kvality veřejného prostoru města a života, který se v něm odehrává. Uživatelé veřejného prostoru, obyvatelé i návštěvníci města by jej v ideálním případě měli vzít za svůj. Reálně bude skvělé, pokud ho budou mít v povědomí a budou ho akceptovat.

Veřejný prostor je majetkem nás všech a je právě v našem zájmu, aby byl co nejpříjemnější, nejbezpečnější a nejperspektivnější. Není třeba se vůči němu vymezovat, ba naopak – provázat se s ním a užívat si jej.

Nastavení úrovně fyzického prostředí pak přirozeně má vliv i na veřejný prostor v pojetí myšlenkovém. To zahrnuje obecně platformu střetávání myšlenek, postojů a názorů obce, což v posledních letech mohou být i virtuální platformy, sociální sítě apod., které jsou určitým způsobem propojeny s obcí, a tedy veřejným prostorem města.

Na počátku cesty ke změně je nezbytná shoda na tom, co chce město svým

obyvatelům nabídnout – konsenzus. To je pro úspěšné směřování města zásadní. Tyto cíle by pak měly být zaneseny do strategického plánu města. Pak je teprve možné formulovat a posléze implementovat kroky směřující k těmto cílům. Manuál by pak měl být zcela v souladu s principy zakotvenými v tomto dokumentu.

Jako užitečný krok nám přišlo rozdělení předávaných informací do několika úrovní obsáhlosti a jejich tematické dělení tak, aby každý čtenář snadno našel pro něj přínosné informace. Zároveň je naší snahou podtrhnout a využít specifika malého města v malebné kopcovité krajině Vysočiny, na půl cesty mezi Prahou a Brnem.

Manuál chce být jakýmsi návodem pro začátečníky a lehce pokročilé, jak zacházet s veřejným prostorem města. Je postaven částečně na bázi popisné/informační/ilustrační a částečně na vzdělávací/osvětové.

Komu je manuál určen

Manuál by měl být tématem pro všechny obyvatele obce, kterým není lhostejné jejich okolí. Primárně však pro ty, kteří se aktivně účastní tvorby veřejného prostoru, což mohou být architekti, projektanti, stavební podnikatelé, investoři, správci technické infrastruktury, místní samospráva a státní správa. Všichni mohou svým jednáním posouvat identitu a kvalitu obytného prostředí dál.

Cílem dokumentů však není ze všech těchto aktérů udělat odborníky na problematiku veřejného prostoru, která je dozajista velice komplikovaná a komplexní. Cílený stav je spíše takový,

že všichni tito lidé (byť v různé míře, která je závislá na jejich odbornosti a blízkosti danému tématu) mají základní povědomí především o důležitosti a urgenci potřeby zkvalitňování prostředí, ve kterém žijeme. Když se pak dostanou do situace, kdy mají rozhodovat o změnách, které budou mít dopad na veřejný prostor, je i pro ně samotné snazší mít kam sáhnout pro nápovědu, jak při jednání uvažovat. I kdyby pak jejich rozhodnutí bylo jiné, než dokumenty napovídají, bude přinejmenším podloženo základními znalostmi daného tématu, jeho vlastností a souvislostí.

Zároveň pokud mají aktéři na poli podobný základ povědomí o tématu, je podobný i jimi používaný jazyk, což výrazně ulehčuje jejich vzájemnou komunikaci. Manuál též přispívá ke koncepčnímu rozhodování v každodenní práci s veřejným prostorem a vysvětluje obyvatelům, jaký má dobrý veřejný prostor pozitivní vliv na jejich životy. Kvalitní veřejný prostor jednoznačně zvyšuje i finanční bonitu nemovitostí k němu přiléhajících.

Město, které nemá dokument, který by aktérům, jeho tvůrcům, napovídá, jak s ním správně zacházet, často utrhá tímto jednáním mnohačetné rány a šrámy, někdy drobnější, někdy větší. Je to společenství, ekosystém, živý organismus trpící neduhy a nemocemi. Některé z nich vznikají kvůli vnějším vlivům, jiné si způsobuje samo svými špatnými návyky a nešvary doby. Oběma kategoriím je ale možné alespoň částečně předcházet, pokud si město osvojí zdravé návyky.

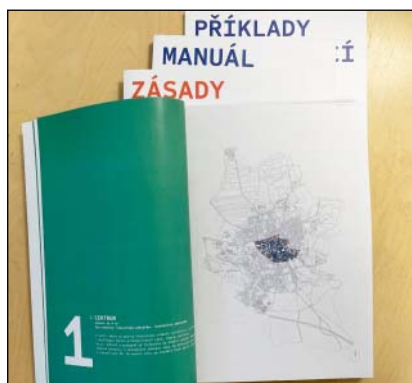
Rozhodování o veřejném prostoru by vždy mělo být **koncepční**, protože i jednotlivostmi tvoříme a měníme celek veřejného prostoru, tedy nejdůležitější architekturu celého města. Jeho základem je tedy určitá informovanost. Rozhodnutí nemůže být nikdy zcela správné, pokud nám k jeho učinění chybí zásadní pozadí a souvislosti.

My bychom rádi dopomohli alespoň k určitému nastínění a pochopení těchto souvislostí, a to v rozličné úrovni detailnosti, která může být žádoucí pro různé souvislosti.

Jedná se o souvislosti **místní** – vztahování se k celku, vědomost polohy a pozice v jeho rámci, **časové** – uvědomování si předcházejícího vývoje a určitá představa o žádoucím směřování do budoucna, a **tematické** – každý prvek, ze kterého se prostředí kolem nás skládá, má svou typologii, která určitým způsobem vystihuje a obsahuje možné funkční nároky na dané prvky, a proto je velmi přínosné se jí věnovat.

Každé rozhodnutí by mělo být takovýmto způsobem ukotveno. Měli bychom tušit, že patrně budou přicházet rozhodnutí další, která budou ovlivněna tím dnešním. A nepůjde jen o rozhodnutí naše, ale i všech ostatních uživatelů. Ani my a ani oni nechceme být zaskočení tahy jiných hráčů. Manuál má ambice tímto přístupem zefektivnit a zlevnit procesy ve městě. Vylepšit organizaci a předvídatelnost ve směřování a utváření veřejného prostoru a práci v něm probíhající. Zabránit demotivaci investorů nepředvídatelností procesů a vývoje prostředí.

Cílem je propojit město v jeden konzistentní celek, jehož celý organismus je prostoupen jednotnou myšlenkou, která reaguje na různorodost jednotlivých částí a podle nich se modifikuje, v základu však zůstává zachována. Zkvalitnit a zlepšit život ve městě.

Monitoring stavu veřejných prostranství města Humpolce – titulní strana jedné ze sedmi zón města

Čemu se v manuálu věnujeme

Témata veřejného prostoru, potažmo udržitelného životního prostředí, obecně nabývají na své naléhavosti. To se

děje možná i proto, že v posledních dekadách docházelo k prudkému rozvoji v některých oblastech života, ten však měl nezřídka přímo a nepřímé dopady na, na první pohled ne zcela jasně patrné, hodnoty. Takovou je například i kvalitní životní prostředí, jehož důležitou podmnožinou je i veřejný prostor, byť to není ta část, která by největší zlomek obyvatel napadla jako první.

Nejen ulice zaplněné automobily, ale i jejich postupné dlouhodobé přetváření a přizpůsobování motorizovanému pohybu. Opanování prostoru prvky technické infrastruktury, které nás mají ve své původní podstatě chránit a pomáhat nám. Všudypřítomná reklama, kterou však mnoho podnikatelů považuje za své výhradní právo, a další.

Je to mnoho faktorů, které nám ve své prapůvodní podstatě měly usnadňovat a zpohodlňovat život. Jejich projevy jsme ale nedokázali správným způsobem korigovat. To vychází ze špatné uchopitelnosti a jakési měkkosti těchto dopadů. Jejich vliv na vyznění veřejného prostoru, a tedy i jeho působení na nás, jeho uživatele a obyvatele, je však zásadní a pro kvalitu veřejných prostranství může být až fatální.

Již při tvorbě prostředí je třeba si klást opakovaně otázku komu a k čemu slouží všechny prvky, které do veřejného prostoru vpouštíme, a zda nejde pouze o slepé následování požadavků a norem (které jsou bezesporu podstatné a jejich důležitost nikterak nezpochybňujeme). Je třeba mít neustále na mysli, že každé technické opatření je zpravidla funkční jen s ohledem na zamýšlený účel [Michl 2003] a obvykle s sebou přináší i řadu nežádoucích následků.

Když konáme nějaké změny, je dobré uvažovat nad nimi nejen z pohledu dneška, ale mít na paměti i jejich dopady do budoucna. Vždyť urbanistická struktura a veřejný prostor jsou tou nejstarší, a možná i nejhodnotnější, architekturou, kterou nám naše města nabízí. Podle toho bychom měli této problematice přisuzovat důležitost.

Zároveň je třeba mít vždy na mysli jak detail, tak celek. To může být u tak komplexního organismu, jakým

je město, nelehký úkol a toto břímě by ani nebylo správně nakládat na ramena všech uživatelů veřejného prostoru, kteří se však svým způsobem všichni na jeho tvorbě podílejí. Abychom jim v tomto nelehkém úkolu co nejvíce pomohli, vytvořili jsme právě manuál. Především jeho nejujtější část, *Zásady*, je určena pro širokou veřejnost a její snazší orientaci v tématu. Když se pak občan ocitne v situaci, kdy má udělat rozhodnutí s dopadem na veřejný prostor, a bude na váškách, třeba mu tato brožura rozhodování usnadní.

V dokumentech se dotýkáme udržitelnosti životního prostředí v kontextu sociálním, vizuálním (či uměleckém) i ekologickým [Coffin & Young 2017], protože všechny tyto tři oblasti jsou pro správné fungování prostředí neopomenutelné. Zároveň je nezbytné držet celou dobu v povědomí jejich ekonomický rámec, abychom se vyhnuli nereálným představám a neodsoudili tím naši práci k setrvání ve statusu teorie.

Jaký chceme, aby Humpolec byl?

Chceme posílit jeho identitu, podtrhnout jedinečnost. Díky tomu si můžeme uvědomovat, kde se nacházíme, posílit identifikaci a ukotvení v místě a čase. Město by mělo být takové, jaké si ho přejí mít jeho obyvatelé. Dejme jim prostor o tom přemýšlet a díky základním informacím si vytvářet názor na jevy, které nás v každodenním životě ve městě provázejí.

Když Humpolec využije svých specifik a bude posilovat své silné stránky, má možnost se stát neopakovatelným. Jestli to bude spíše cesta progresivního smart city, nebo městečka romantických historických uliček, to už bude volba vedení města.

Co pro nás znamená město pro kvalitní život?

Mimo specifické směry, kterými se město může ubírat, existují bezesporu i kvality, o kterých je obecná shoda, že jsou žádoucí. Dlouhodobou podporou veřejného prostoru formou promyš-

lených investic, přilákáním mladých lidí k životu ve městě, zvýšení atraktivnosti pro důstojné stáří a vytváření zajímavých příležitostí pro investory.

V následující části se věnujeme některým hodnotám, které jsme měli při práci na mysli.

Město přátelské a vstřícné pro rezidenty, s kvalitním a dostupným bydlením

Nabádáme k preferenci bydlení, které vzniká na místech k němu určeným, zahušťující stávající strukturu města. Zrazujeme od rozpínání se do okolní krajiny. Poukazujeme na klady objektů s udržitelnou koncepcí v rámci hospodaření se zelení, pitnou a dešťovou vodou, s nízkou náročností na energie.

Město kulturní

Podstatné je zapojení umění do veřejného prostoru. Podpora dočasných kulturních projektů a jejich větší integrace do veřejného prostoru (Platforma, Humpolecké léto), hudební, divadelní či taneční vystoupení ve veřejném prostoru. Podpora festivalů, které již v dnešní době fungují (Bernard Fest, Food Mania), a jejich rozšíření. S tím souvisí i podpora budov, které jsou nositeli kultury, kterými jsou kino, divadlo (Divadlo za komínem, Mikádo), galerie (8smička), muzea (Dr. Aleše Hrdličky), kostel a fara.

Společenské, kulturní i jiné události, které se zde odehrávají, jsou důležitou součástí veřejného prostoru. Běžní lidé nakonec vnímají místa spíše prostřednictvím dějů než skrze fyzické parametry prostředí. Pokud má veřejný prostor ambice hostit velké akce, kde se sejde několik desítek a více lidí, jeho způsob užívání se značně mění, a s ním i požadavky na podpůrné prvky, jako je městský mobiliář. I na tyto požadavky v manuálu upozorňujeme, protože naší ambicí je podpořit vznik mnohovrstevnatých míst s bohatou škálou využívání.

Město s kvalitním řešením dopravní situace s důrazem na řešení dopravy v klidu

Osobní doprava je důležitou součástí našich životů a našich měst. Vymístováním osobní motorové dopravy nedo-

chází ke kýženému efektu, je to proti přirozenému lidskému chování. Žádoucí je vytvoření parkovacích zón ve městě a zpoplatnění parkování. Parkování musí být dostupné, ale není udržitelné, aby bylo nadále zdarma – zpoplatnění vede k racionalizaci a odbourává zneužívání této služby. Parkování výrazným směrem utváří dnešní města a veřejný prostor. Je to hlavní architekt současných měst.

Město s živým centrem a aktivním parterem

Za správný směr považujeme podporu polyfunkčního centra se strukturou obchodů, služeb a bydlení. Tím i opětovně oživení centra města.

Město pohodlně a bezpečně přístupné pro pěší a jízdu na kole

Jde o snahu vybízet k pohybu pěších a propojovat město mimo dopravní síť tak, aby byl pohyb pro pěší a cyklisty přátelský, bezpečný (přehlednost, značení, osvětlení) a se snadnou orientací. Stejně tak je žádoucí propojení pěšími stezkami a cyklostezkami jednotlivých čtvrtí města, včetně dnes takřka neprostupného areálu bývalých Humpoleckých strojírny a také do okolních menších obcí.

Město s výraznou redukcí reklamního smogu

Město by mělo v této disciplíně jít všem příkladem, a to redukcí nevkusné reklamy, vylepšením všech vývěsních míst a rekalkulací jejich počtů, sjednocením své vizuální prezentace na jedné grafické a výrazové platformě, a to jak na městském úřadě, tak i ve všech organizacích s finanční účastí města.

Byť původní účel reklamy je přesně opačný, často právě reklama zhoršuje orientaci v informacích sdělovaných provozovny. Pokud vezmeme v úvahu, že čas, po který je běžný kolemjdoucí ochoten věnovat sdělení pozornost, je v řádu několika vteřin, měli bychom pečlivě zvážit, které informace skutečně stojí za to, abychom je předeávali kolemjdoucím.

Jedním z nenápadných, ale znepokojivých nešvarů, které trápí naše město v poslední době, je chování distributorů energií, kteří svoje rozmanité pi-

líře stavějí libovolně po celém městě. Následně se stávají vhodnou plochou pro vylepování reklamy a vytváření grafitů. Manuál v tomto směru naznačuje, jakým způsobem pracovat s nutnými prvky technické infrastruktury, ale i s reklamou a propagací tak, aby byla srozumitelnější, přehlednější a více souzvělná s prostředím. I zde platí osvědčené pravidlo, že méně je někdy více.

Město přátelské a vstřícné pro návštěvníky

Pohled krátkodobých návštěvníků se v mnohém odlišuje od pohledu stálých obyvatel města. Pokud budeme brát v potaz přívětivost prostředí k nim, je třeba ještě o stupeň více dbát na přehlednost a čitelnost prostředí. Zamyslíme-li se nad tím, jakým způsobem vnímá člověk město, ve kterém se nachází poprvé, uvědomíme si následující. Člověk, který přichází poprvé a na kterého působí velké množství nových informací, se zpravidla snaží vytvořit si zjednodušený obraz místa, jakousi myšlenkovou mapu. V jejím vytvoření pomáhají signifikantní, výrazné body – stavby, místa, prvky morfologie terénu. Díky těmto prvkům jsou některá města čitelnější a uchopitelnější než jiná. Tím je také jejich návštěva příjemnější a působí méně stresových situací. I to je důvodem, proč jsou některá města návštěvnícky oblíbenější než ostatní.

Z části je tato dispozice města dána, z velké části je ale možné tuto strukturu utvářet a měnit. Humpolec má výhodu členité morfologie terénu, která je ještě podtržena umístěním hradu Orlik na jednom z nejvyšších kopců v blízkosti města. Na druhém výrazném kopci stojí kostel mezi Horním a Dolním náměstím, který je díky tomuto umístění viditelný ze všech směrů a vytváří druhý orientační bod, skoro by se dalo říct tvář města. Dalšími takovými body je třeba rybníční kaskáda na východě města či linie dálnice podél jeho jihozápadního okraje. Těchto několik signifikant již může vytvořit docela jasný základ sítě orientačních bodů.

Nutno dodat, že tato síť, byť je zásadní především pro lidi, kteří přijdou do kontaktu s městem poprvé, je i neopomenutelným faktorem identifikace

stálých obyvatel s místem. I proto, aby tato síť lépe vynikla a zůstala čitelná, doporučujeme umírnění za každou cenu originálních řešení, která způsobují chaos a celkové vyznění města oslabují. Respektování uliční fronty, charakteru okolní zástavby, umírnění barevného řešení a další zásady pokorného přístupu v jednání vůči prostředí má své opodstatnění, a proto jsou tyto faktory jedním z témat manuálu.

Dalším zásadním faktorem, určujícím vnímání města návštěvníkem, je místo vstupu do města. Může to být okolí hlavní silnice, po které se přijíždí, ale také autobusové a vlakové nádraží. U těchto dvou míst je jejich ztvárnění ještě důležitější než u příjezdu pro automobily, protože návštěvníci mají díky pěšímu pokračování do cíle podstatně více času i pozornosti na to, aby vnímali prostředí, ve kterém se nacházejí. Kontakt je tak mnohem bližší.

U lidí je patrná neochota měnit závěry, které vzešly z jejich prvního dojmu. Proto je zásadní zajistit, aby ten první dojem byl veskrze pozitivní. Proto by se obzvláště v okolí těchto míst mělo dbát na dodržování doporučení, kterými se manuál zabývá. Nutno však říci, že na charakter těchto míst má nepřehlédnutelný dopad i jejich umístění v rámci města. Tato problematika je však již mimo záběr manuálu.

Teprve po těchto bodech bychom zmínili vybavení, které má ulehčit pohyb a orientaci návštěvníků ve městě. To bývá spíše kompenzací nedostatků, které jsou ve struktuře města. Jeho kvalita a zapojení do celku je ovšem taktéž neopomenutelná – a pokud celý systém orientační struktury kulhá, právě tyto prvky budou jako první na pranýři. Zároveň toto vybavení svým způsobem návštěvníkům říká, že jsou ve městě vítáni.

Jaký manuál je – jeho obsah a organizace

Naším cílem bylo, aby vznikl podklad, který bude opravdu autenticky spjatý s naším městem a nepůjde pouze o překlopení obecných pravidel použitelných napříč veřejným prostorem.

Věděli jsme, že velký objem nashromážděných informací je třeba rozdělit takovým způsobem, aby orientace v nich byla co nejsnazší, aby různé skupiny čtenářů nebyly zatěžovány nadbytečnými kvanty informací, která by je mohla od užívání manuálu v nejhorším případě odradit. Zároveň je počítáno s možností vydávání jednotlivých dílů samostatně.

Soubor Manuál jsme se rozhodli rozčlenit do čtyř svazků, a to na:

- **Zásady** pro výstavbu v Humpolci,
- **Manuál** pro rozvoj veřejných prostranství Humpolce,
- **Monitoring** stavu veřejných prostranství města Humpolce a
- **Příklady** dokumentací k projednání na Komisi pro architekturu a urbanismus.

Jako první vznikl nejobsáhlejší svazek, **Monitoring**. Ten je jedinou deskriptivní částí souboru a jakýmsi vyčerpávajícím podkladem pro další dvě části, **Manuál** a **Zásady**. Jde o souhrn kvantifikovatelných informací o vybraných zásadních jevech ve veřejném prostoru. Jeho vznik vzešel z vybrané a použité metody našeho průzkumu a následného návrhu metodiky.

Části **Zásady** a **Manuál** jsou vzájemně nejužší spjatý. Dalo by se říci, že **Zásady** jsou menším sourozencem **Manuálu**. Charakter těchto dvou svazků je spíše normativní. Pro majoritní část adresátů jsou právě tyto dvě části zásadní. **Manuál** obsáhle popisuje vhodné zacházení s veřejným prostorem a prvky v něm obsaženými včetně jejich vztahů a souvislostí. **Zásady** ukazují výtah toho nejpodstatnějšího z **Manuálu** se zaměřením na body, které se týkají soukromých investorů.

Čtvrtá část, **Příklady**, si v rámci souboru stojí značně svébytně. Potřeba popisu kýžených úrovně dokumentací předkládaných na Komisi pro architekturu a urbanismus, ale i k jiným projednáním s úřady, vznikla z důvodu osobní blízkosti autorů k této problematice a jejich uvědomění si nutnosti s aktuálním stavem pohnout tak, aby bylo posuzování více objektivní a relevantní.

Uspořádání zásad – jednoduché body doprovázené ilustracemi

Jak podrobný a v jakém detailu by dokument měl být?

Snažili jsme se nalézt co nejvíce optimální rozsah pro dané město a jeho velikost a potřeby tak, aby materiál nebyl bariérou pro kreativní přístup a zároveň by měl být v určitých směrech jednoznačný a přesný. Jednotlivé kapitoly by měly být součástí diskuse s odbornou veřejností, měla by se zde promítnout pozitiva a negativa ze zkušeností z obdobně velkých měst, kde je již manuál používán v rámci praxe. Zásadní částí v rámci přípravy by měly být i postřehy a zkušenosti jednotlivých odborů samosprávy, které vědí v rámci svého zaměření, kde je a jak by měl být dokument používán. Mezi zásadní participanty by měli patřit i členové jednotlivých odborných komisí pro rozvoj a pro architekturu a urbanismus.

Pro uplatňování a implementaci pravidel z manuálu je důležité, aby byl finálně politicky přijatý zastupitelstvem města nebo radou města. Ovšem ještě důležitější je, aby byl všeobecně vnímán jako přínosný pro všechny, a především pro zúčastněné složky procesu tvorby veřejného prostoru v rámci přípravy, zadání, projektování, realizování

a užívání prostoru. Materiál by měl být zároveň platformou, která učiní směřování a rozhodování opět transparentnější, předvídatelnější a srozumitelnější.

Další plány

Jak je z tohoto textu patrné, téma veřejného prostoru a života v něm jsme si vzali za své. Proto budeme toto téma dále rozvíjet a prohlubovat. Na různých platformách komunikace aktivně

zahajujeme veřejnou diskusi ohledně dílčích témat, která se kolem nás postupně objevují.

Kulturní instituce v Humpolci nám umožňují šíření myšlenek těchto dokumentů mezi veřejnost v rámci besed a prezentací. Zároveň jsme nerozdělovat v digitální podobě rozeslali široké platformě odborné a laické komunity. Přípomínky, které jsme obdrželi, byly

následně sumarizovány a předány společně s manuálem na vedení města jako iniciační podklad pro zadání a pořízení oficiálního dokumentu našeho města.

Věříme, že i naše město se postupně stane více a více uvědoměným a bude bojovat za vlastní skutečně důležité hodnoty.*

Použité zdroje:

- Stránky Manuálu: www.okplan.cz/cs/manual.
- MICHL, J. *Funkcionalismus, design, škola, trh: čtrnáct textů o problémech teorie a praxe moderního designu*. Druhé vydání. Brno. B&P Publishing. 2019. ISBN 978-80-7485-194-0.
- COFFIN, CH. & YOUNG, J. *Making places for people: 12 questions every designer should ask*. First Edition. New York. Taylor & Francis Group. 2017. ISBN 9781315716374.
- MELKOVÁ, P. a kol. *Manuál tvorby veřejných prostranství hl. m. Prahy*. IPR Praha. 2014. ISBN 978-80-87931-09-7.
- Kancelář architektury města Liberec. *Zásady SML pro výstavbu ve městě*. Liberec. 2020.
- Kamil Mrva Architects; Radek Leskovjan UAX! design. *Pustevny-Radhošť. Manuál užívání (si) veřejného prostranství*. Moravskoslezský a Zlínský kraj. 2017.

Příklady dokumentací k projednání na Komisi pro architekturu a urbanismus (KAU) – ukázky toho, jak by měly vypadat a co by měly obsahovat výkresy a dokumentace

Ing. Luděk Rýzner
Ing. arch. Martina Váňová
OK PLAN ARCHITECTS, s. r. o.

ENGLISH ABSTRACT

A manual for development of public areas in the town of Humpolec, by Luděk Rýzner and Martina Váňová

The origination of Humpolec's manual has been a long process, and the authors are still negotiating with town leaders in order to enhance it. Designed as a document specifically focused on the town of Humpolec and its unique public areas, it deals with basic questions of their quality as well as a more comprehensive concept of creation, development and focus of public areas and the relationships among all the elements and attributes they consist of. The document is divided into four parts differing in the volume and character of information contained.

*) **Poznámka redakce:** Do publikace tohoto článku odprezentovali autoři manuál představitelům Rady města Humpolce, která předložený dokument „vzala na vědomí“.